VERSLAG RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 19 NOVEMBER 2026

Op 19 november 2026 vond de Raad Algemene Zaken (RAZ) plaats in Brussel. Nederland werd vertegenwoordigd door de Permanente Vertegenwoordiger bij de Europese Unie. Op de agenda stonden het Commissiewerkprogramma, de terugkerende rechtsstaatsdialogen, en een informele beleidsdiscussie over de *Preparedness Union Strategy*. Daarnaast vond een door het voorzitterschap georganiseerd ontbijt over uitbreiding plaats en stonden er twee diversenpunten op de agenda: de simplificatieagenda en technologische neutraliteit in het volgend MFK. En marge van de RAZ vond een Intergouvernementele Conferentie (IGC) plaats met Montenegro in het kader van het toetredingsproces. In dit verslag wordt ook ingegaan op de EU-VK top die op 20 november jl. plaatsvond.

Commissiewerkprogramma 2027

De Europese Commissie presenteerde haar werkprogramma voor 2027.[1] Dit bevat de wetgevende en niet-wetgevende Commissievoorstellen voor het komende jaar. Het werkprogramma werd goed ontvangen door een brede groep lidstaten. Nederland verwelkomde met name de aandacht voor de interne markt en de vereenvoudigingsagenda, inclusief de aangekondigde effectbeoordelingen. Tot slot benoemde Nederland het belang van de samenwerking met de landen en gebieden overzee (LGO). Daarbij refereerde Nederland aan het non-paper waar met Frankrijk en Denemarken aan is gewerkt om de gezamenlijke belangen naar voren te brengen (bijgevoegd). Het non-paper gaat in op 1) het benutten van het geostrategische potentieel in het LGO-besluit, 2) het verbeteren van effectieve toegang van EU-fondsen door de LGO en 3) het verbeteren van de strategische positie van de LGO door verbeterde toegang tot *Global Europe*. Zoals gebruikelijk ontvangt de Kamer een kabinetsappreciatie van het Commissie Werkprogramma 2027 binnen zes weken na publicatie.

Rechtsstaatsdialogen Cyprus, Hongarije, Litouwen en Luxemburg

Tijdens de Raad vond voor de zestiende keer de landenspecifieke rechtsstaatdialoog plaats op basis van de landenhoofdstukken uit het rechtsstaatrapport 2026 van de Commissie. Deze keer stonden de landenhoofdstukken van Cyprus, Hongarije, Litouwen en Luxemburg op de agenda. Zoals gebruikelijk leidde de Commissie de afzonderlijke dialogen in met een korte samenvatting van haar bevindingen. De betreffende lidstaat gaf daarna een korte presentatie van de staat van de rechtsstaat in eigen land, waarna een ronde van vragen en antwoorden volgde.

In de discussie over het landenhoofdstuk Hongarije verwelkomde België in een Belgisch-Nederlandse interventie de stappen om de rechtsstaat te herstellen, waaronder versterking van het anti-corruptie raamwerk, en vroeg naar de coördinatie tussen verschillende autoriteiten betrokken bij corruptiebestrijding. Ook werd stil gestaan bij het belang van transparante en gestructureerde consultatie van het maatschappelijk middenveld in het wetgevingsproces. Tijdens de bespreking van het landenhoofdstuk van Luxemburg vroeg de Belgisch-Nederlandse interventie aandacht voor tijdelijke toegang tot officiële documenten.

Preparedness Union Strategy

Tijdens de lunch wisselde de Raad informeel van gedachten over de voortgang van de implementatie van de *Preparedness Union Strategy*. De Commissie presenteerde de geboekte voortgang op Europees niveau en introduceerde een Europese paraatheid dag, benadrukte daarnaast dat paraatheid primair een verantwoordelijkheid van de lidstaten is, en onderschreef hun bereidheid om de lidstaten hierbij actief te ondersteunen. Verschillende lidstaten noemden hun prioriteiten, waaronder verbeterde *foresight*, een *all-hazard* en *whole-of-society* aanpak, het versterken van maatschappelijke weerbaarheid, civiel-militaire

[1] Commission work programme 2027 - European Commission

samenwerking, bescherming van kritieke infrastructuur, en de ontwikkeling van *minimum preparedness requirements*.[2] Nederland onderschreef het belang van deze zaken en benadrukte dat voortgebouwd dient te worden op bestaande EU- en NAVO-initiatieven.

EU-uitbreiding

Voorafgaand aan de Raad organiseerde het Ierse voorzitterschap een ontbijtdiscussie over EU-uitbreiding met als centrale vraag hoe het huidige momentum op uitbreiding kan worden vastgehouden. EU-Commissaris voor uitbreiding Marta Kos gaf aan dat de Commissie vaart wenst te houden in het proces van de meest gevorderde kandidaat-lidstaten – te weten, Montenegro, Albanië, Oekraïne en Moldavië – met behulp van de recent gepresenteerde indicatieve routekaarten[3]. Tegelijkertijd is de Commissie zich ervan bewust dat de voortgang in het toetredingsonderhandelingen afhangt van de hervormingen die de kandidaat-lidstaten nog moeten doorvoeren, conform het op verdiensten gebaseerde toetredingsproces. Nederland gaf in de interventie aan de gemaakte hervormingsvoortgang in de kandidaat-lidstaten te steunen, maar dat de tempo in het hervormingsproces niet ten koste mag gaan van de kwaliteit van hervormingen. Er dient voldoende tijd te zijn voor kandidaat-lidstaten om hervormingen op gedegen wijze door te voeren. Ook dient er voldoende tijd te zijn voor EU-lidstaten om dit vervolgens zorgvuldig te bespreken in de Raad, inclusief eventuele benodigde transitiemaatregelen en waarborgen, zoals de mogelijkheid om stemrechten op het Gemeenschappelijk buitenland- en veiligheidsbeleid (GBVB), belastingen en MFK tijdelijk te beperken, cf. motie lid Becker cs.[4] Verschillende lidstaten, waaronder Nederland, spraken zich uit tegen bilateralisering van kwesties die los staan van het EU-*acquis* in het toetredingsproces.

Intergouvernementele Conferentie Montenegro

Na afloop van de Raad vond ook een Intergouvernementele Conferentie met Montenegro plaats om onder voorbehoud de onderhandelingshoofdstukken 16 (belastingen) en 22 (regionaal beleid) te sluiten. Nederland intervenieerde namens de Benelux, complimenteerde Montenegro met het onder voorbehoud sluiten van deze hoofdstukken en benadrukte het belang van harmonisatie met het EU-*acquis* op belastingen voor fiscale stabiliteit en tegengaan van oneerlijke concurrentie. Nederland, evenals verschillende andere EU-lidstaten, moedigde Montenegro aan om aandacht te blijven besteden aan administratieve capaciteit, dit is belangrijk voor zowel de eerder genoemde fiscale stabiliteit als toekomstig management van EU-cohesiebeleid door Montenegro.

Diversenpunten

Omnibussen

Het voorzitterschap lichtte de stand van zaken op de Omnibusvoorstellen toe en wees op de voortgang sinds de vorige Raad, met onder meer een Raadspositie op de Omnibussen Digitaal en Energieproducten. De Commissie verwelkomde de voortgang en riep op het momentum hoog te houden. Het kabinet onderschrijft dit belang en is in brede zin voorstander van verduidelijking en stroomlijning van regelgeving, met behoud van de beleidsdoelen. Het kabinet zet daarbij ook in op een zorgvuldig wetgevingsproces waarbij gebruikt wordt gemaakt van effectbeoordelingen.

Technologische neutraliteit in het volgend MFK

---

[2] Voor uitgebreide appreciatie van de *Preparedness Union Strategy* en uitleg van genoemde begrippen graag verwijzing naar het BNC-fiche, Kamerstuk 22 112, nr. 4156.

[3] 2026 Communication on EU Enlargement Policy - Enlargement and Eastern Neighbourhood

[4] Kamerstuk 21 501-20, nr. 2447.

Tijdens de Raad presenteerde Tsjechië een non-paper waarin wordt gepleit voor een gelijke behandeling van kernenergie en hernieuwbare energie in het volgende MFK, op basis van technologische neutraliteit. Het non-paper is medeondertekend door België, Bulgarije, Kroatië, Frankrijk, Hongarije, Polen, Roemenië, Slovenië en Slowakije. Enkele lidstaten wezen op de reeds bereikte deelakkoorden over de verschillende onderliggende MFK-verordeningen, waarin bepalingen op kernenergie zijn opgenomen. Zij waarschuwden voor het openbreken van het bestaande compromis. Nederland intervenieerde niet bij dit agendapunt. De Commissie benadrukte dat de verschillende MFK-voorstellen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van kernenergie en aan onderzoek op dit terrein.

Overig

SAFE-lening aan Hongarije

Tijdens de Raad hebben de lidstaten akkoord gegeven op de toekenning van een lening van EUR 5,4 miljard aan Hongarije onder SAFE (het EU-instrument ten behoeve van investeringen in de Europese defensie-industrie). Op 15 oktober jl. diende Hongarije een nieuw en aangepast verzoek voor deze lening bij de Commissie in. Op 28 oktober jl. oordeelde de Commissie dat Hongarije voldeed aan de voorwaarden voor het gebruik van het SAFE-instrument, zoals opgenomen in artikel 4 van de SAFE-verordening, en publiceerde het een voorstel voor een uitvoeringsbesluit van de Raad voor de toekenning van deze lening.

EU-VK top

Op 20 november jl. vond de tweede EU-VK top plaats. De voorzitter van de Europese Commissie Ursula von der Leyen en de voorzitter van de Europese Raad Antonio Costa ontvingen de Britse minister-president Burnham in Brussel. Ook waren verschillende commissarissen en leden van het kabinet van het Verenigd Koninkrijk aanwezig.

Tijdens de top is overeenstemming bereikt over een pakket van drie overeenkomsten. De eerste overeenkomst gaat over sanitaire en fytosanitaire maatregelen (SPS). Dit pakket maakt het exporteren van voedsel- en landbouwproducten naar het VK, en ook vanuit het VK naar de EU, eenvoudiger doordat handelsbelemmeringen kunnen worden teruggebracht. De tweede overeenkomst gaat over het koppelen van het emissiehandelssysteem van het VK aan het systeem van de EU (ETS). Deze overeenkomst zorgt onder andere voor een gelijk speelveld tussen de EU en het VK. Onze bedrijven profiteren hiervan. Hiermee is ook invulling gegeven aan de motie Verkuijlen[5] over actieve inzet voor het verlagen van handelsbelemmeringen via EU-afspraken met het VK. De derde overeenkomst gaat over jeugdmobiliteit (*Youth Experience Scheme* (YES)). Onder deze overeenkomst kunnen jongeren uit EU-lidstaten makkelijker werken, studeren en reizen in en naar het VK. Ook kunnen Britse jongeren naar EU-lidstaten komen om te studeren of reizen, en onder bestaande voorwaarden te werken. Lidstaten gaan zelf over het aantal jongeren dat zij toelaten voor werk. De vastgestelde aantallen zijn wederkerig. Het quotum voor de regeling is gesteld op 100.000 jongeren, die op basis van bevolkingsomvang worden verdeeld over de EU-lidstaten. Het aandeel voor Nederland wordt daarmee maximaal vierduizend. Er komt een minimumquotum van vijfhonderd deelnemers voor kleine lidstaten. Hiermee wordt het aandeel voor Nederland lager.

Er is tijdens de top geen overeenkomst bereikt over collegegelden. Wel is afgesproken dat de komende zes maanden wordt onderhandeld over de hoogte van collegegelden voor alle EU-studenten, ook de studenten die niet aan het YES-programma deelnemen, waarbij het binnenlandse tarief dat Britse studenten in het VK aan collegegelden betalen het uitgangspunt is.

[5] Motie 36 945-XVII, nr. 12

Na afloop van de top is een gezamenlijke verklaring uitgegeven.[6] Voor Nederland is belangrijk dat afspraken zijn gemaakt over het afronden van onderhandelingen over de integratie van het VK in de Europese elektriciteitsmarkt in 2027, onder andere om duidelijkheid te bieden aan wind op zee ontwikkelaars. In de verklaring is ook aandacht voor de samenwerking tussen de EU en het VK op het gebied van asiel- en migratie, waaronder in de gezamenlijke aanpak van oversteken op het Kanaal en de samenwerking van de EU en het VK op het gebied van asiel. Dit is in lijn met motie Van Asten.[7] Verder wordt in de verklaring de brede relatie van de EU met het VK weerspiegeld en het belang van een hechte relatie tussen de EU en het VK nadrukkelijk onderstreept.

[6] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16174-2026-INIT/en/pdf

[7] Motie 32 317, nr. 1032